

فهرست مطالب

۱۳	دیباچه استاد بزرگوار جناب آقای دکتر محمد سلطانی
۱۵	مقدمه
۲۱	بخش اول: پیدایش، کارکرد، ساختار و فعالان بورس انرژی
۲۴	فصل اول: پیدایش بورس انرژی و کارکرد آن
۲۴	مبحث اول: پیدایش بورس انرژی
۲۴	گفتار اول: تاریخچه بورس انرژی
۲۵	بند اول: سایر کشورها
۲۸	(الف): اروپا و آمریکا
۲۸	۱. بورس انرژی اتریش (EXAA)
۲۹	۲. بورس انرژی اروپا (EEX)
۳۰	۳. بورس برق نورد پول
۳۱	۴. بورس بینالمللی نفت خام لندن (IPE)
۳۳	۵. بورس بازرگانی نیویورک (NYMEX)
۳۵	(ب): آسیا
۳۵	۱. بورس انرژی هندوستان (IEX)
۳۶	۲. بورس سنگاپور (SGX)
۳۷	بند دوم: ایران
۴۲	گفتار دوم: علل پیدایش بورس انرژی
۴۲	بند اول: شرایط منطقیهای و جهانی
۴۶	بند دوم: تخصیصی بودن معاملات انرژی
۴۶	بند سوم: مزایای بازار متشکل
۴۹	بند چهارم: سیاستهای اقتصادی
۵۰	مبحث دوم: کارکردهای بورس انرژی
۵۲	گفتار اول: کارکردهای اولیه
۵۲	بند اول: شفافیت
۵۷	بند دوم: کشف قیمت و افزایش کارایی تخصیصی
۶۳	بند سوم: رفتار عادلانه و ساختار بازار قانونمند
۶۳	بند چهارم: سهولت و سادگی در انجام فرایندها
۶۵	بند پنجم: امنیت در تسویه و کاهش "ریسک نکول"

۶۹	بند ششم: مدیریت ریسک
۷۱	گفتار دوم: کارکردهای ثانویه
۷۲	بند اول: تأسیس صندوقهای کالایی
۷۳	بند دوم: تنوع محصولات
۷۶	بند سوم: خصوصی سازی و ایجاد فرصت های سرمایه گذاری
۸۲	بند چهارم: فرهنگ سازی رفتار مصرفی
۸۲	بند پنجم: حضور گسترده مشارکت کنندگان
۸۳	بند ششم: کاهش هزینه معاملاتی
۸۵	فصل دوم: ساختار و فعالان بورس انرژی
۸۵	مبحث اول: ساختار بورس انرژی
۸۵	گفتار اول: ارکان سازمانی و ترکیب سهامداران
۸۵	بند اول: ارکان سازمانی
۸۶	(الف): ایران
۸۸	(ب): بورس انرژی اروپا
۸۸	۱. شورای بورس
۸۹	۲. هیئت مدیره
۹۰	۳. اداره نظارت بر بازار
۹۰	۴. کمیته مجازات
۹۱	بند دوم: ترکیب سهامداران بورس
۹۱	(الف): ایران
۹۵	(ب): سایر کشورها
۹۷	گفتار دوم: بازارها
۹۸	بند اول: ایران
۱۰۰	بند دوم: سایر کشورها
۱۰۱	مبحث دوم: فعالان بورس انرژی
۱۰۱	گفتار اول: فعالان اصلی
۱۰۱	بند اول: کارگزار
۱۰۵	بند دوم: اتاق پایاپای
۱۰۷	بند سوم: مشتری
۱۰۸	بند چهارم: بازارگردان
۱۰۹	گفتار دوم: فعالان فرعی
۱۱۰	بند اول: آربیتراژیست
۱۱۱	بند دوم: بورسباز

۱۱۵	بخش دوم: معاملات در بورس انرژی
۱۱۹	فصل اول: انواع قرارداد، اوصاف و نحوه انعقاد
۱۱۹	مبحث اول: انواع قرارداد و اوصاف آن
۱۱۹	گفتار اول: انواع قرارداد
۱۲۰	بند اول: بازار فیزیکی
۱۲۰	(الف): قرارداد نقدی
۱۲۰	(ب): قرارداد نسبی
۱۲۰	(ج): قرارداد سلف
۱۲۱	(د): قرارداد کشف پرمیوم
۱۲۲	بند دوم: بازار مشتقه
۱۲۲	(الف): قرارداد سلف موازی
۱۲۴	(ب): قرارداد آتی
۱۲۷	(ج): قرارداد اختیار معامله
۱۳۳	گفتار دوم: اوصاف قراردادها
۱۳۳	بند اول: لازم
۱۳۴	بند دوم: منجز
۱۳۵	بند سوم: معوض
۱۳۵	بند چهارم: تملیکی، عهده‌ای
۱۳۶	بند پنجم: قطعی
۱۳۸	بند ششم: معین، نامعین
۱۳۸	بند هفتم: الحاقی
۱۳۹	بند هشتم: ارشادی
۱۴۱	بند نهم: تشریفاتی
۱۴۲	مبحث دوم: نحوه انعقاد معامله
۱۴۲	گفتار اول: تشریفات قبل از انعقاد معامله
۱۴۲	بند اول: ثبت
۱۴۳	(الف): ثبت کالا در بازار فیزیکی
۱۴۵	(ب): ثبت کالا در بازار مشتقه
۱۴۵	۱. قرارداد سلف موازی
۱۴۶	۲. قرارداد آتی
۱۴۸	بند دوم: اخذ کد معاملاتی
۱۵۱	بند سوم: پذیرش کالا و اوراق بهادار

- ۱۵۱ ..... (الف): ضوابط عمومی پذیرش
- ۱۵۳ ..... (ب): ضوابط اختصاصی پذیرش
- ۱۵۴ ..... ۱. شرایط پذیرش کالا در بازار فیزیکی
- ۱۵۴ ..... ۱-۱. پذیرش کالای اصلی
- ۱۵۶ ..... ۲-۱. پذیرش کالای مشابه
- ۱۵۷ ..... ۲. پذیرش کالا در بازار فرعی
- ۱۶۰ ..... ۳. پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بازار مشتقه
- ۱۶۲ ..... ۴. تعلیق و لغو پذیرش
- ۱۶۳ ..... ۱-۴. تعلیق
- ۱۶۵ ..... ۲-۴. لغو پذیرش
- ۱۶۵ ..... ۱-۲-۴. بازار فیزیکی
- ۱۶۷ ..... ۲-۲-۴. بازار مشتقه
- ۱۶۷ ..... گفتار دوم: مرحله انعقاد معامله
- ۱۶۷ ..... بند اول: شرایط صحت معاملات
- ۱۶۸ ..... (الف): قصد
- ۱۶۸ ..... ۱. ایجاب و قبول
- ۱۷۱ ..... ۲. عدول از ایجاب
- ۱۷۳ ..... ۳. تعارض در ایجاب
- ۱۷۴ ..... (ب): اهلیت
- ۱۷۵ ..... (ج): معلوم بودن موضوع معامله
- ۱۷۶ ..... (د): جهت معامله
- ۱۷۶ ..... بند دوم: نمایندگی در انعقاد معاملات
- ۱۸۱ ..... بند سوم: روشهای انعقاد معامله
- ۱۸۲ ..... (الف): بازار فیزیکی
- ۱۸۲ ..... ۱. حراج حضوری و مراحل آن
- ۱۸۴ ..... ۱-۱. پیش‌کشایش
- ۱۸۴ ..... ۲-۱. مظنه‌یابی
- ۱۸۶ ..... ۳-۱. رقابت
- ۱۸۸ ..... ۴-۱. عرضه‌مازاد
- ۱۸۹ ..... ۵-۱. نظارت
- ۱۸۹ ..... ۲. روش تمام الکترونیکی و مراحل آن
- ۱۹۰ ..... ۳-۲. حراج پیوسته
- ۱۹۰ ..... ۴-۲. حراج ناپیوسته پایانی

۱۹۱	۳. روش عرضه یکجا
۱۹۴	(ب): بازار مشتقه
۱۹۴	بند چهارم: زمان و مکان انعقاد معاملات
۱۹۵	(الف): زمان انعقاد معامله
۱۹۶	(ب): مکان انعقاد معامله
۱۹۷	بند پنجم: تأیید انعقاد معاملات
۱۹۹	فصل دوم: آثار معاملات
۱۹۹	مبحث اول: آثار ناشی از قطعیت معامله
۲۰۰	گفتار اول: تسویه و پایاپای تعهدات
۲۰۱	بند اول: ضوابط عمومی تسویه
۲۰۱	(الف): زمان تسویه و اعلامیه تسویه وجوه
۲۰۲	(ب): مهلت تسویه
۲۰۳	(ج): روشهای تسویه
۲۰۳	۱. تسویه نقد:
۲۰۴	۲. تسویه خارج از پایاپای:
۲۰۵	۳. تسویه با تضمین:
۲۰۵	(د): تغییر در روش تسویه
۲۰۵	(ه): امور تسویه
۲۰۶	بند دوم: ضوابط اختصاصی تسویه
۲۰۶	(الف): تسویه در بازار فیزیکی
۲۰۶	۱. حراج حضوری
۲۰۷	۲. عرضه یکجا
۲۰۸	۳. تمام الکترونیکی
۲۰۸	(ب): تسویه در بازار مشتقه
۲۰۸	۱. معاملات سلف موازی استاندارد
۲۰۹	۲. قرارداد آتی
۲۱۱	گفتار دوم: تحویل کالا و تسویه نهایی
۲۱۲	بند اول: تحویل کالا
۲۱۲	(الف): تلورانس تحویل
۲۱۳	۱. تلورانس تحویل مثبت
۲۱۳	۲. تلورانس تحویل منفی
۲۱۴	(ب): زمان تحویل
۲۱۴	بند دوم: تسویه نهایی

- ۲۱۴ ..... (الف): قرارداد سلف موازی استاندارد
- ۲۱۴ ..... ۱. عدم امکان تسویه نقدی قرارداد
- ۲۱۵ ..... ۲. امکان تسویه نقدی قرارداد
- ۲۱۶ ..... (ب): قرارداد آتی
- ۲۱۸ ..... مبحث دوم: آثار ناشی از عدم انجام تعهد
- ۲۱۸ ..... گفتار اول: عوامل انفساخ و آثار ناشی از آن
- ۲۱۹ ..... بند اول: انجام ندادن امور تسویه
- ۲۱۹ ..... بند دوم: عدم صدور حواله خرید کالا
- ۲۲۰ ..... بند سوم: تلف مورد معامله قبل از تسلیم
- ۲۲۲ ..... گفتار دوم: فسخ و آثار آن
- ۲۲۲ ..... بند اول: عدم تحویل کالا
- ۲۲۴ ..... بند دوم: تأخیر در امور تسویه

- ۲۲۷ ..... **پیوست ها**
- ۲۲۹ ..... پیوست شماره ۱: فرم سفارش فروش (بازار مشتقه)
- ۲۳۱ ..... پیوست شماره ۲: فرم سفارش خرید (بازار مشتقه)
- ۲۳۳ ..... پیوست شماره ۳: فرم تقاضای پذیرش و درج کالا در بورس انرژی
- ۲۳۵ ..... پیوست شماره ۴: فرم تعهدنامه پذیرش کالا
- ۲۳۷ ..... پیوست شماره ۵: فرم شناسه کالا
- ۲۳۸ ..... پیوست شماره ۶: «فرم تطابق کالا»
- ۲۴۱ ..... پیوست شماره ۷
- ۲۴۲ ..... پیوست شماره ۸
- ۲۴۴ ..... پیوست شماره ۹
- ۲۴۵ ..... **منابع**